

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **P. D.**, zast. JUDr. Hanou Stavařovou, advokátkou, se sídlem Sady Svobody 448/4, Opava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 2008, č. j. 21 Cad 151/2006 - 54,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na nákladech řízení o kasační stížnosti 800 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet JUDr. Hany Stavařové, advokátky, se sídlem Sady Svobody 448/4, Opava.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 11. 2006, č. X žalovaná (Česká správa sociálního zabezpečení) zamítla k 1. 8. 2006 žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 29 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. V odůvodnění rozhodnutí konstatovala, že nárok na starobní důchod žalobci k požadovanému datu nevznikl, protože nezískal potřebných 20 roků v I. A. kategorii. Dle předložených dokladů totiž v této kategorii nezískal žádnou dobu pojištění. Nadále mu proto náleží částečný invalidní důchod.

Žalobce v podané žalobě namítal, že získal potřebných 20 roků v kategorii 1.A. Uvedl, že v roce 1967 nastoupil k podniku Hutní montáže a. s. na montážní pracoviště, kde pracoval jako montér hlavně na středních a generálních opravách vysokých pecí na NH Ostrava, ve Vítkovicích, v Třinci a v Košicích. Toto tvrzení dokládá „Přílohou k žádosti o důchod podle zákona o sociálním zabezpečení k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. pracovní kategorie podle nařízení vlády ČSSR č. 117/1998 Sb.“ ze dne 1. 9. 2005 a záznamem z jednání komise pamětníků“. V doplnění žaloby pak žalobce uvedl, že podklady, kterými se žalovaná řídila při vydání rozhodnutí ve věci byly chybné a namítá především nezákonnost

a nepřezkoumatelnost jejího rozhodnutí. Vyslovil podezření, že žalovaná jej možná zaměnila s jinou osobou, když uvedla, že mu nadále náleží částečný invalidní důchod, který však nikdy nepobíral a nepobírá. Poukázal na skutečnost, že k žádosti o starobní důchod doložil tiskopis „Příloha k žádosti o důchod“, ve kterém bývalý zaměstnavatel žalobce Hutní montáže a. s. opakovaně potvrdil žalobci dobu zaměstnání v I. A pracovní kategorii v době od 1. 7. 1967 do 31. 7. 1968 a v době od 1. 8. 1970 do 31. 12. 1992, celkem 8586 dnů, tj. 23 roků a 7 měsíců. Práce zařazené dle kvalifikačního katalogu v I. A pracovní kategorii vykonával žalobce jako provozní zámečnický - č. povolání dle katalogu 22 0-55, přestože je zaměstnavatel nesprávně vykazoval jako zaměstnání elektromontéra. Po celou dobu pracovního poměru u Hutních montáží a. s. žalobce vykonával sice nárazově práci elektromontéra, z větší části potom práci provozního zámečnicka, a to při opravách ocelářských pecí, kdy pracoval na částečně odstavených vysokých pecích, případně na odstavených vysokých pecích, které byly v bezprostřední blízkosti těch, které byly v provozu. Tato práce odpovídá popisu pracovní činnosti uvedené v resortním seznamu Federálního Ministerstva Všeobecného strojírenství z listopadu 1978 a dodatku z června 1983, a to práci provozního zámečnicka č. povolání 22 0-55. Jelikož příslušná pracovní kategorie nebyla u žalobce vyznačena na jeho listech důchodového pojištění, byla žalobcem použita k prokázání dob zaměstnání náležejících do I. A. pracovní kategorie „Příloha k žádosti o důchod“, která byla vystavena bývalým zaměstnavatelem poprvé dne 17. 8. 2001 a poté opakovaně dne 1. 9. 2005 v návaznosti na závěr komise pamětníků ze dne 1. 9. 2005. Žalobce poukázal na skutečnost, že jeho spolupracovníkům, kteří pracovali na stejných pracovištích a za stejných podmínek byl přiznán žalovanou na základě stejných podkladů starobní důchod v I. A pracovní kategorii. Jedná se o jeho bývalé spolupracovníky J. D., P. Š. a J. S.. Navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že žalobce podal žádost o starobní důchod, kterou doložil přílohou č. 126 ze dne 17. 8. 2001. V příloze je uvedena doba zaměstnání v preferované kategorii I. A od 1. 7. 1967 do 31. 7. 1967 a od 1. 8. 1970 do 31. 12. 1992. Vzhledem k tomu, že žalovaná má ve své evidenci evidenční listy důchodového zabezpečení za dobu od 1. 9. 1964 do 30. 9. 1995 u organizace Hutní montáže, a. s. Ostrava pouze s II. a III. pracovní kategorií, byla uvedená organizace (zaměstnavatel) vyzvána k odstranění rozporů v počtu dní zaměstnání. Zaměstnavatel upřesnil pouze to, že žalobce od 1. 9. 1964 nastoupil do učebního poměru, od 1. 7. 1967 uzavřel pracovní poměr. Dále uvedla, že nelze odstranit či vysvětlit rozpor mezi evidenčním listem a přílohou č. 126, neboť bývalý zaměstnanec, který tuto záležitost vyřizoval, dosud nepředal veškeré dokumenty související s důchodovou agendou. Vzhledem k tomu, že žalobce sice předložil přílohu č. 126, avšak zaměstnavatelská organizace neodstranila rozpor mezi údaji o době zaměstnání potvrzené na evidenčním listu a této příloze, setrvala žalovaná na tom, že preferovaná pracovní kategorie I. A není v případě žalobce dostatečně a věrohodně prokázána. Záznam z jednání komise pamětníků nebyl žalované k posouzení předložen. Jestliže žalobce nezískal žádnou dobu zaměstnání v I. pracovní kategorii, nevznikl mu nárok na starobní důchod k 1. 8. 2006 ve smyslu § 29 a § 74 zákona o důchodovém pojištění.

Krajský soud v Ostravě po jednáních provedených dne 15. 3. 2007, 17. 7. 2008 a 2. 10. 2008 rozsudkem ze dne 2. 10. 2007, č. j. 21 Cad 151/2006 – 54, rozhodnutí žalované zrušil, věc jí vrátil k dalšímu řízení a rozhodl dále, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na nákladech řízení 6084 Kč k rukám zástupkyně žalobkyně do 30ti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. Ve svém rozhodnutí vycházel z těchto podkladů: žádosti žalobce o starobní důchod, evidenčních listů důchodového pojištění vydaných Hutními montážemi, a. s., tiskopisu “Příloha k žádosti o důchod podle zákona o důchodovém pojištění k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. kategorie podle nař. vlády č. 117/88 Sb.”, záznamu z jednání “komise pamětníků” ze dne 1. 9. 2005, výpovědi žalobce, výpovědi svědků A. S., J. K., K. Š., M. V., A. T.,

dávkového spisu J. K. a J. D., dopisu Hutních montáží, a. s. ze dne 16. 4. 2007, resortního seznamu zaměstnání zařazených pro účely důchodového zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie vydaného Federálním ministerstvem všeobecného strojírenství z listopadu 1978, Výnosu Federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství č. 2/1988 ze dne 14. 9. 1988. Krajský soud poukázal na § 74 zákona č. 155/1995 Sb. a § 18 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb., a konstatoval, že provedeným dokazováním považuje za prokázané, že žalobce byl od 1. 7. 1967 do 30. 9. 1995 v pracovním poměru u Hutních montáží, a. s. Podle evidenčních listů důchodového pojištění má v roce 1971 až 1977 vyznačenou pracovní činnost obsluha montážních mechanismů č. St 405-01, v roce 1978 až 1981 pracovní činnost elektromontér č. 60 01 01 II., v letech 1967 až 1970 a od roku 1982 do roku 1992 je rubrika druh činnosti v evidenčním listě nevyplněna. Žalovaná v osobním listě důchodového pojištění jako dobu odpracovanou ve II. pracovní kategorii zhodnotila za rok 1971 239 dnů, v roce 1972 244 dnů, v roce 1974 348 dnů, v roce 1975 334 dnů a od 1. 1. 1976 do 31. 12. 1981 2192 dnů. Hutní montáže, a. s. však vzhledem k výnosu Federálního ministerstva hutnictví, strojírenství a elektrotechniky ze dne 14. 9. 1988, č. j. 033/620/88 a vzhledem k výkladu pojmu pracoviště pro údržbáře ze dne 9. 6. 1989, č. j. 033/639/89, podle kterého se pracovištěm rozumí vlastní vysoká pec včetně skipového výtahu, ohříváče vysokopecního větru, čistírny vysokopecního plynu a vlastního prašníku, a vztahuje se na povolání provozní elektrikář 22 0-54, provozní zámečnick 22 0-55, elektromontér 22 0-16 a další jmenovitě uvedená, vyžádaly od Železáren Hrádek, Třineckých železáren, Poldi Kladno, Nové hutě Ostrava a Východoslovenských železáren v Košicích potvrzení o tom, zda jejich pracovníci v údržbě jsou převážně zařazení do I. pracovní kategorie. Jmenované organizace odpověděly kladně. Za stavu, kdy evidenční listy důchodového pojištění žalobce nebyly vyplněny dostatečně a neodpovídaly skutečně vykonávané pracovní činnosti žalobce a za situace neexistujících listinných podkladů po zničení archívů po povodních v roce 1997, vydaly Hutní montáže, a. s. dne 17. 8. 2001 "Přílohu k žádosti o důchod", ve které potvrdily, že žalobce byl od 1. 7. 1967 do 31. 7. 1968 a od 1. 8. 1970 do 31. 12. 1992 v rozsahu 8586 dnů zařazen jako provozní zámečnick číslo resortního seznamu 25 08 02, číslo kvalifikačního katalogu 22 0-55, a to v I. A pracovní kategorii, s popisem pracovní činnosti údržba a opravářské práce vykonávané na pracovištích, kde více než polovina pracovníků je zařazena do I. pracovní kategorie s nárokem na odchod do důchodu v 55 letech. Po jednání s pracovníky Okresní správy sociálního zabezpečení v Ostravě jmenoval ředitel Hutních montáží, a. s. komisi pamětníků, která (kromě dalších) projednala žalobcův případ dne 1. 9. 2005 a zaměstnavatel poté vydal novou přílohu č. 126 s poznámkou o projednání v komisi pamětníků. Podle ní z výpovědí slyšených svědků a ze sdělení žalobce vyplynulo, že vykonával u Hutních montáží a. s. stále stejnou profesi, tj. provozního zámečnicka, neboť prováděl opravy ocelářských pecí za provozu nebo jejich částečném odstavení, to jest pracovní činnost uvedenou ve výše citovaném kvalifikačním katalogu pod č. povolání 22 0-55, zařazenou do I. pracovní kategorie.

Krajský soud dospěl k závěru, že Hutní montáže, a. s. neplnily řádně povinnost stanovenou v § 147 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 144/1988 Sb., podle které evidence, kterou organizace vede o občanech musí obsahovat označení druhu pracovní činnosti, přičemž u občanů, kteří vykonávají zaměstnání zařazené do I. nebo II. pracovní kategorie se zapisují údaje o době a trvání práce a druh činnosti se označí podle názvosloví a podle pořadových čísel uvedených v resortních seznamech. Taková evidence však v případě žalobce nebyla řádně vedena, stejně jako u dalších pracovníků (viz výpovědi svědků), kdy postup oprav a doplňků evidenčních listů byl různý v závislosti na době odchodu do starobního důchodu a na praxi jednotlivých pracovišť. Žalované je tato skutečnost známa, protože za stejných podmínek a na základě stejných podkladů zhodnotila takto potvrzenou dobu jako dobu odpracovanou v I. pracovní kategorii s nárokem na starobní důchod v 55 letech věku, konkrétně u J. D., u kterého ale Hutní montáže, a. s. provedly opravu a doplnění evidenčních listů dne 19.

11. 2003, jak o tom vypovídal svědek T. Dobu pracovní činnosti v I. pracovní kategorii lze však prokázat i jinými hodnověrnými doklady, svědeckými výpověďmi i podklady neúplnými, které nemusí být samy o sobě dostatečným důkazem, ale ve spojení s jinými podklady mohou vést k uznání správnosti prokazovaného tvrzení. Krajský soud vzal za prokázané, že žalobce vykonával zaměstnání na stejných pracovištích a za stejných podmínek, odpovídající popisu pracovní činnosti uvedené v resortním seznamu Federálního ministerstva Všeobecného strojírenství z listopadu 1978, dodatku z června 1983 a sice práci provozního zámečníka č. povolání 22 0-55, které je zařazeno do I. pracovní kategorie (I. A) pro účely důchodového zabezpečení, a to v době od 1. 7. 1967 do 31. 7. 1968 a od 1. 8. 1970 do 31. 12. 1992. Krajský soud proto napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu a věc vrátil žalované k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že při vydání nového rozhodnutí o žádosti žalobce o starobní důchod bude vycházet z výše uvedeného zjištění, potvrzeného přílohou k žádosti o důchod č. 126.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná (dále též jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Stěžovatelka je toho názoru, že ani obsáhlé dokazování provedené krajským soudem neprokázalo, že údaje na příloze č. 126 věrohodně potvrzují, že žalobce byl zařazen po dobu potřebnou pro vznik nároku na starobní důchod v 55 letech v I. pracovní kategorii. Domnívá se, že ani během provedeného řízení nebylo jednoznačně prokázáno, zda činnost žalobce byla skutečně vykonávána na rizikovém pracovišti podle popisu práce uvedené v resortním seznamu a zda žalobce soustavně nebo převážně práce uvedené v resortním seznamu vykonával. Stěžovatelka připomíná, že průběžně kontrolovanou povinností organizací bylo při vykazování preferované kategorie sledovat nejen, že činnost byla vykonávána na rizikovém pracovišti podle popisu práce uvedeného v resortním seznamu, ale též zda pracující soustavně nebo převážně práce uvedené v resortním seznamu vykonával. K tomuto účelu sloužily denní výkazy činnosti jednotlivých pracovníků a pokud krajský soud tyto nemá k dispozici, lze je nahradit jen jinými nezpochybnitelnými (zejména listinnými) důkazy. Podle názoru stěžovatelky však nelze za nezpochybnitelný důkaz považovat přílohu č. 126 vyplněnou pouze na základě závěru jednání komise pamětníků, což je v podstatě při absenci kvalitních listinných důkazů svědecká výpověď, jejíž věrohodnost je výrazně narušena velkým časovým odstupem. Komise pamětníků byly totiž zřízeny pouze jako pomocný poradní orgán, bez jakékoli právní subjektivity. Tyto zvláštní komise měly pomáhat jak organizaci, tak i konkrétním pracovníkům při zjišťování skutečnosti rozhodných pro zařazení zaměstnání do preferované pracovní kategorie. Skutečnosti, zjištěné komisí pamětníků nejsou a nikdy nebyly považovány za stěžejní důkaz, popř. jeden z důkazů ve správním řízení, ale pouze za určitý pomocný podklad pro organizaci pro její vlastní potvrzení. Podle stěžovatelky lze sdělení organizace o podkladovém závěru komise pamětníků chápat spíše jako vstřícnost organizace, což je ovšem signál, že je třeba případné rozpory mezi novými (či spíše nově tvrzenými) skutečnostmi a dosavadními údaji došetřit. Podle názoru stěžovatelky je třeba závěry komise pamětníků považovat za svědecké prohlášení. Věrohodnost tohoto důkazu považuje stěžovatelka za značně problematickou s ohledem na velký časový odstup. Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že bylo dostatečně několika svědeckými výpověďmi prokázáno, že žalobce vykonával po celou dobu zaměstnání v preferované kategorii. Svědecké výpovědi se totiž v některých údajích liší či rozcházejí, svědci sice byli zaměstnanci Hutních montáží a. s., ale nejedná se o přímé stálé spolupracovníky žalobce, kteří by pravdivě, objektivně a zcela přesně mohli potvrdit skutečnou pracovní náplň žalobce a časový úsek výkonu práce. Stěžovatelka je toho názoru, že absenci stěžejních listinných důkazů v tomto případě nelze nahradit pouhou výpovědí svědků, kteří se s žalobcem pouze setkávali na pracovištích, ale nebyli jeho přímými spolupracovníky. Stěžovatelka má dále za to, že § 53 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, svědecké prohlášení jako důkazní prostředek nahrazující předložení listiny připouští jen v případě, že tak stanoví zvláštní zákon. Zvláštní

právní úprava obsažená v zákoně č. 582/1992 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení sice připouští v oblasti důchodového pojištění využít institut čestného prohlášení podpořeného svědeckou výpovědí (ust. § 85 odst. 5 téhož zákona), avšak pouze k prokázání doby pojištění (zaměstnání), nikoli však k prokázání zařazení tohoto zaměstnání do preferované pracovní kategorie. Stěžovatelka dále poukazuje na skutečnost, že žalobce popřel pravost svého podpisu na dřívějším evidenčním listě důchodového pojištění, rovněž tak i jeden člen komise pamětníků zpochybnil během výslechu svůj podpis na záznamu protokolu o jednání tříčlenné komise pamětníků ze dne 1. 9. 2005, což stěžovatelka považuje za velice neobvyklé, navozující nedůvěru a vyvolávající značné pochybnosti o pravosti nově potvrzovaných údajů. Provedené důkazní řízení, resp. výslechy svědků tento problém nijak nevyřešily a ani soud se při svém rozhodování vůbec nevypořádal s nízkou mírou věrohodnosti nově vyhotovené přílohy č. 126 vystavené na základě výsledku (nejednotného) jednání tříčlenné komise pamětníků oproti údajům uvedeným v evidenčních listech důchodového zabezpečení, na jejichž správné vyplňování ve vztahu k preferované pracovní kategorii byl v minulosti kladen velký důraz. Stěžovatelka uzavírá, že svědeckými výpověďmi nelze v případě žalobce objektivně prokázat skutečný výkon zaměstnání I. pracovní kategorie, takže není ani možné dostatečně zjistit úplný skutkový stav právě vzhledem k specifčnosti a výjimečnosti výkonu této pracovní činnosti. Ani provedené výslechy svědků s ohledem na ne zcela shodná tvrzení nepřímých a nestálých spolupracovníků žalobce nepotvrdily jednotu a věrohodnost důkazů, z nichž Krajský soud v Ostravě vyšel ve svém rozsudku. S ohledem na výše uvedené stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 2008, č. j. 21 Cad 151/2006 - 54 zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení. Současně stěžovatelka žádá, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek. Žádost o přiznání odkladného účinku odůvodňuje tím, že zruší-li Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu, jímž bylo rozhodnutí stěžovatelky zrušeno, dostane se věc do stadia nového posouzení žaloby. Krajský soud, který je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu může rozhodnout opačně, což by mělo za následek, že původní zrušené rozhodnutí stěžovatelky „obživne“. Důsledkem nového rozhodnutí krajského soudu by již ovšem nebylo zrušení rozhodnutí vydaného v mezidobí k realizaci původního rozsudku krajského soudu. Nastala by situace, kdy by vedle sebe existovala dvě opačná správní rozhodnutí o téže věci. Za této situace by rozhodnutí o původní žalobě ztratilo smysl, což by podle názoru stěžovatelky vedlo, k naplnění pojmu nenahraditelné újmy, jejíž vznik je jednou z podmínek přiznání odkladného účinku ve smyslu ustanovení § 73 odst. 2 s. ř. s .

Žalobce ve svém vyjádření ke kasační stížnosti navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky jako nedůvodnou zamítl. Současně navrhuje, aby Nejvyšší správní soud nepřiznal kasační stížnosti odkladný účinek, neboť se domnívá, že tvrzení stěžovatelky ohledně nenahraditelné újmy je nedůvodné.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti. Z obsahu kasační stížnosti plyne, že ji stěžovatelka podává z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Před posouzením důvodnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat za situace, kdy o věci samé bylo možno rozhodnout přednostně, po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu Nejvyššího správního soudu, který o kasační stížnosti bude rozhodovat a po zjištění, že ze strany účastníků námitka podjatosti uvedených soudců vznesena nebyla.

Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že se v ní stěžovatelka dovolává důvodů uvedených v ustanovení v § 103 odst. 1 písm. a) a písm. d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

V projednávané věci žalobce (narozen 11. 6. 1949) uplatnil dne 16. 6. 2006 žádost o přiznání starobního důchodu od 1. 8. 2006, tedy před dosažením „důchodového věku“, který v jeho případě činí 62 roků a 4 měsíce a jehož stěžovatel dosáhne 11. 10. 2011. Nutno předeslat, že současně platný zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, platný od 1. 1. 1996, nepřevzal, narozdíl od předchozích právních úprav, ustanovení, podle nichž pro účely důchodového pojištění by z hlediska vzniku a výše nároku bylo možno zařazovat některá vybraná zaměstnání do výhodnějších pracovních kategorií. Nicméně obsahuje ustanovení přechodné (§ 74 cit. zákona), podle něhož zůstávají do 31. 12. 2018 zachovány nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. 1. 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí. Zmíněné ustanovení tedy zaručuje zachování dříve upravených nároků při snížení důchodového věku ve vazbě na dříve odpracované doby ve zvýhodněné pracovní kategorii, tj. ponechává po dobu dalších 22 let občanům, kteří vykonávali stanovenou dobu zaměstnání zařazeného do roku 1992 v preferované pracovní kategorii, možnost získání starobního důchodu při tehdy stanoveném nižším důchodovém věku; přebírá tak garanci, k níž se stát zavázal v souvislosti s rušením preferovaných pracovních kategorií zákonem č. 235/1992 Sb. (§ 174 a 175 zák. č. 100/1988 Sb., ve znění zákona č. 235/1992 Sb.). Zachováním nároků se zde přitom rozumějí jak nároky na „plné“ snížení věkové hranice, tak i na „poměrné“ snížení této hranice. Jinými slovy – jestliže by občané dosáhli příslušných věkových hranic nejpozději do 31. 12. 2018 a splňovali podmínku potřebné doby pojištění, vznikne jim nárok na starobní důchod podle zákona o důchodovém pojištění, aniž by jim k těmto věkovým hranicím byly přičítány příslušné násobky dvou (u mužů) či čtyř (u žen) kalendářních měsíců, jak je tomu v obecných případech přiznávání starobního důchodu; snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se totiž považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.

Žalobce v projednávané věci tvrdil, že v preferované pracovní kategorii (konkrétně označené jako I. A) odpracoval dobu od 1. 7. 1967 do 31. 7. 1968 a od 1. 8. 1970 do 31. 12. 1992, tedy více než 20 roků, takže podle předpisů platných před účinností zákona o důchodovém pojištění (před 1. 1. 1996) má nárok na snížení věkové hranice na 55 let, neboť byl zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném naposledy v § 12 odst. 1 zák. č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Stěžovatelka jeho žádost o starobní důchod zamítla pro nesplnění podmínek ustanovení § 29 a 74 zák. č. 155/1995 Sb. s odůvodněním, že žalobce nezískal potřebných 20 let zaměstnání v I. A pracovní kategorii, když podle dokladů v této kategorii

nezískal žádnou dobu pojištění. V odůvodnění uvedla, že dobu zaměstnání v preferované kategorii hodnotí podle evidenčních listů a vyslovila přesvědčení, že zařazení do této kategorie není prokázáno žádnými doklady, na jejichž základě by doba zaměstnání žalobce v letech 1967 až 1992 mohla být přehodnocena. Uvedla rovněž, že nadále náleží žalobci částečný invalidní důchod.

Odhlédne-li se od toho, že rozhodnutí stěžovatelky je na samé hranici přezkoumatelnosti (není v něm uvedeno, o jaké doklady žalobce svůj nárok opíral a z jakého důvodu je stěžovatelka pokládala za nevhodnou, ani to, jaké poznatky učinila stěžovatelka z evidenčních listů důchodového pojištění dříve jí předložených), přičemž pochybnost o přezkoumatelnosti je posílena též sdělením stěžovatelky v odůvodnění napadeného rozhodnutí, že žalobci náleží nadále částečný invalidní důchod, aniž by žalobce byl poživatelé této dávky, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru totožnému s Krajským soudem v Ostravě, že závěr stěžovatelky nevycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu.

Je třeba předeslat, že předpisy platné před 1. 1. 1996 pro zařazování zaměstnání pro účely důchodového zabezpečení do preferovaných pracovních kategorií zmocňovaly vládu republiky ke stanovení, které druhy prací odůvodňují, aby zaměstnání byla zařazena do I. nebo do II. pracovní kategorie. Ústřední orgány, v jejichž oborech působnosti se vykonávaly takové práce, vydávaly v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí, resortní seznamy zaměstnání zařazených do zvýhodněných pracovních kategorií, pokud vláda nestanovila, že se zařazení těchto zaměstnání provádí podle odvětví. V projednávané věci takovým předpisem byl Resortní seznam zaměstnání zařazených pro účely důchodového zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie vydaný Federálním ministerstvem všeobecného strojírenství v listopadu 1978, z něhož pro posuzovanou věc vyplývá podstatná skutečnost, že povolání provozního zámečníka č. 22 0-55, číselný znak 391-8, s popisem pracovní činnosti – provádění běžných oprav ocelářských pecí za provozu nebo částečného omezení příkonu paliv, mezioprav a středních oprav ocelářských pecí bezprostředně po odstavení za působení sálavého tepla, generálních oprav ocelářských pecí do 10 dnů po odstavení pecí – je zařazeno do I. pracovní kategorie s nárokem na důchod v 55 letech. Nutno poznamenat, že totéž zařazení se vztahuje i na povolání provozního elektrikáře č. 22 0-54. Dodatkem resortního seznamu z června 1983 bylo do popisu pracovní činnosti povolání provozního zámečníka č. 22 0-55 vloženo: včetně údržby, obsluhy a provádění oprav zařízení odlučovací stanice kouřových plynů ocelářských pecí.

Podle výnosu Federálního ministerstva hutnictví, strojírenství a elektroniky č. 2/1988 ze dne 14. 9. 1988, kterým se mění a doplňuje výnos Federálního ministerstva hutnictví č. 2/1978, jímž byl vydán výše již zmíněný resortní seznam zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I. a II. pracovní kategorie (ve znění výnosů č. 1/1979, 3/1983, 3/1985 a 1/1987) se do I. pracovní kategorie s nárokem na důchod v 55 letech zařazují pod bodem 1. písm. b) č. 25 též ostatní pracovní činnosti (ve skupinách výroba oceli a výroba neželezných kovů), přičemž výkladem tohoto pojmu, který učinilo uvedené ministerstvo dne 9. 6. 1989, se tato kategorie vztahuje mimo jiné též na provozní zámečníky č. 22 0-55 (ostatně též na provozní elektrikáře č. 22 0-54) resortního seznamu. Tentýž výklad tohoto pojmu zaujala ve svých potvrzeních vyžádaných Hutními montážemi Ostrava, též ta pracoviště, na nichž pracovníci Hutních montáží Ostrava prováděli opravy či údržby, konkrétně Poldí, spojené ocelárny n. p. Kladno (potvrzení ze dne 14. 2. 1990), Nová Huť Klementa Gottwalda Ostrava, státní podnik (potvrzení z 21. 2. 1990), Železářny Hrádek a. s. (potvrzení z 8. 2. 1994), Třinecké železářny s. p. (potvrzení z 27. 4. 1990), která jsou součástí spisu.

Nutno ještě doplnit, že Federální ministerstvo hutnictví, strojírenství a elektroniky ve svém výkladu ze dne 9. 6. 1989, vydaném v návaznosti na Výnos téhož ministerstva ze dne

14. 9. 1988, se zabývalo především výkladem pojmu pracoviště pro údržbáře vysokých pecí a dospělo k závěru, že na základě požadavku hutních podniků, kde jsou instalovány vysoké pece, se ve smyslu dodatku resortního seznamu zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I. a II. pracovní kategorie – skupina 25 – ostatní pracovní činnosti, rozumí pracovištěm pro údržbáře pro tyto účely vlastní vysoká pec, včetně skypového výtahu, ohříváče vysokopecního větru, čistírny vysokopecního plynu a vlastního prašníku s tím, že se vztahuje, jak již bylo výše zmíněno, na skupinu provozní elektrikář 22 0-54, provozní zámečník č. 22 0-55, tesař č. 21 2-17.

Stěžovatelka ve vyjádření k žalobě uvedla, že podle evidenčních listů důchodového pojištění o zaměstnání žalobce u Hutních montáží a. s., vykonával žalobce činnost zařazenou do II. a III. pracovní kategorie. Z evidenčních listů totiž vyplývalo, že žalobce byl u této organizace nepřetržitě zaměstnán od 1. 7. 1967 do 30. 9. 1995, přičemž za léta 1967 – 1970 (od 1. 8. 1968 do 30. 7. 1970 vykonával žalobce základní vojenskou službu) je rubrika „druh činnosti“ nevyplněna, není zde tedy uvedena žádná profese, kterou vykonával, ani její zařazení do příslušné pracovní kategorie, v letech 1971 a 1972 je uveden druh pracovní činnosti „obsluhovač mont. mech. č. St 405-01“, za rok 1973 není uvedena žádná profese ani její zařazení, za roky 1974 až 1977 je uvedena profese obsluha mont. mech. č. St 405-01, od roku 1978 do roku 1981 je uveden druh pracovní činnosti provozní elektromontér č. 61 01 01 II., od r. 1982 není opět vyplněna rubrika druh činnosti, a to až do r. 1992. Stěžovatelka měla sice k dispozici též „Přílohu k žádosti o důchod“ č. 126, podle které bývalý zaměstnavatel stěžovatele opakovaně potvrdil žalobci celkovou dobu zaměstnání v I. A kategorii v počtu 8586 dnů, nicméně tomuto údaji neuvěřila, označila za neobjasněný důvod vydání tohoto nového dokladu ze strany bývalého zaměstnavatele, a vyslovila přesvědčení, že ani v řízení před soudem – vzdor jeho rozsahu – věrohodnost nových údajů pro možnost zařazení potřebné doby zaměstnání stěžovatele do preferované pracovní kategorie způsobem zákonem předpokládaným neprokázalo.

Nejvyšší správní soud tento názor stěžovatelky nesdílí a naopak po přezkoumání věci dospívá k témuž závěru jako Krajský soud v Ostravě.

Soudní řád má ve svém ustanovení § 77 zakotvena pravidla pro dokazování ve správním soudnictví. Nejde sice o speciální úpravu ve vztahu k dokazování podle občanského soudního řádu, nicméně správní soud je při přezkoumávání žalobou napadeného rozhodnutí povinen posoudit a zhodnotit, zda správní orgán dostatečně zjistil a objasnil skutkový stav, z něhož při rozhodování vycházel. Zjistí-li v tomto směru vady takového rázu, které vyvolávají pochybnost o zákonnosti napadeného rozhodnutí, zruší napadené rozhodnutí třeba i bez jednání. Dojde-li k závěru, že je potřebné a účelné, aby sám provedl dokazování směřující ke zjištění skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), provede dokazování zásadně při jednání (§77 odst. 1 s. ř. s.). Podle zásad uvedených v § 52 (zejména odstavec 1 s. ř. s.) soud rozhodne, které z navržených důkazů provede, a může provést i důkazy jiné (a za případného přiměřeného použití příslušných ustanovení občanského soudního řádu). Soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil správní orgán, může proto v rámci dokazování zopakovat, tj. znovu provést důkazy, které již provedl správní orgán, nebo provést důkazy, které správní orgán vůbec neprovedl. Při rozhodování pak vychází jak z důkazů zopakovaných, tak z důkazů, které provedl sám; tyto důkazy pak zhodnotí podle zásady volného hodnocení důkazů, tj. každý jednotlivě a všechny v jejich souhrnu a vzájemné souvislosti s důkazy provedenými v řízení před správním orgánem. Ve svém rozhodnutí pak vyjde ze skutkového a právního stavu takto zjištěného. Jestliže poté, co sám provedl dokazování, žalobou napadené rozhodnutí zruší a vrátí věc žalovanému správnímu orgánu k dalšímu řízení, je správní orgán povinen zahrnout

v tomto dalším řízení i důkazy provedené soudem mezi podklady pro svá rozhodnutí, ačkoliv je sám neprovedl.

Takto v řízení postupoval i Krajský soud v Ostravě a poté co zjistil, že stěžovatelce se nepodařilo odstranit rozpor mezi údaji uvedenými v Příloze k žádosti o důchod č. 126 s údaji uvedenými v dříve již předložených evidenčních listech důchodového pojištění, pokusil se o to sám provedením celé řady důkazů, zejména výpovědí svědků tak, jak bylo již výše konstatováno v rekapitulační části tohoto rozsudku.

Nutno uvést, že Přílohy č. 126 k žádosti o důchod žalobce byly předloženy dvě, první ze 17. 8. 2001, v níž je uvedeno, že doba výkonu zaměstnání P. D. v preferované pracovní kategorii I. A trvala od 1. 7. 1967 do 31. 7. 1968 v počtu 397 dnů, jednalo se o povolání provozního zámečnicka č. 22-0-55 (pořadové číslo podle resortního seznamu FMHTS a FMHSE MP ČR 250802 I. A). Stejně tak byla hodnocena doba od 1. 8. 1970 do 31. 12. 1992 v počtu 8189 dnů. Organizace potvrdila pravdivost údajů uvedených v příloze k žádosti o důchod podle výsledků šetření komise pamětníků. Doklad je opatřen razítkem zaměstnavatele – Hutních montáží Ostrava a. s. a podpisem odpovědného pracovníka organizace. Totožné údaje jsou obsahem další „Přílohy k žádosti o důchod podle zák. o sociálním zabezpečení k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. pracovní kategorie podle nařízení vlády ČSSR č. 117/1988 Sb.“, který je rovněž založen ve spise. Kromě výše již uvedeného obsahuje tato příloha dodatek, že výkon povolání v preferované pracovní kategorii byl prokázán na základě jednání v komisi pamětníků (šlo zřejmě již o druhou komisi pamětníků), neboť příloha byla vyhotovena 1. 9. 2005. Je k ní připojen záznam z jednání komise pamětníků z téhož data, v němž se uvádí, že byl přítomen M. V., K. Š. a J. B. a za Hutní montáže Ostrava A. T. – vedoucí personálních služeb. Podle záznamu byla projednána čestná prohlášení o výkonu zaměstnání v preferované pracovní kategorii u celkem 8 pracovníků organizace, mezi nimi též u P. D. Komise pamětníků po seznámení se s jednotlivými případy osvědčila, že čestná prohlášení souhlasí se skutečnostmi, které umožňují zařadit a potvrdit odpracovanou dobu v I. pracovní kategorii pro účely starobního či jiného důchodu.

Vzhledem k tomu, že jiné doklady nemohl již krajský soud od bývalého zaměstnavatele žalobce získat, neboť ten již v průběhu správního řízení sdělil stěžovatelce přípisem ze dne 22. 8. 2006, že v současné době není již schopen vysvětlit uváděný rozpor mezi evidenčními listy a „Přílohou č. 126“ mj. proto, že A. T., který tyto záležitosti vyřizoval, není již zaměstnancem společnosti, přičemž uvedený zápis z jednání komise pamětníků o případu P. D. bývalému zaměstnavateli nepředal a dále soudu sdělil přípisem ze dne 16. 4. 2007, že při povodních v roce 1997 byl archív bývalého sídla Hutních montáží v Hrušovské ulici v Ostravě zničen a nejsou tudíž k dispozici pracovní smlouvy, případné změny pracovních smluv či jiné doklady, z nichž by bylo možno potvrdit, zda jsou profese uvedené v evidenčních listech v rozporu s tehdejší realitou a nejsou tudíž k dispozici žádné autentické podklady, které by potvrzovaly pracovní zařazení stěžovatele, přistoupil krajský soud k doplnění dokazování výsledkem žalobce a zejména pak výsledkem svědků. Výslechy svědků byly zaměřeny jednak na zjištění způsobu vyplňování evidenčních listů o dobách zaměstnání a výdělku v organizaci Hutní montáže Ostrava, vedení evidence zařazování zaměstnání do jednotlivých pracovních kategorií, dále na zjištění konkrétní pracovní činnosti, kterou žalobce v organizaci vykonával (z hlediska ověření, zda šlo o práci zařaditelnou podle příslušného resortního seznamu do preferované pracovní kategorie) a konečně na zjištění způsobu vyplnění „Přílohy č. 126“ po projednání žalobceva případu v tzv. komisi pamětníků.

Žalobce ve své výpovědi účastníka řízení uvedl, že se vyučil u Hutních montáží Ostrava jako provozní elektromontér a po vyučení nastoupil dne 1. 7. 1967 tamtéž do pracovního

poměru. Začal pracovat jako montér na pracovišti Východoslovenských železáren v Košicích, např. při rekonstrukci ocelových sestav, při generálních či při středních opravách vysokých pecí. Vysoká pec byla sice pro tento účel zčásti nebo zcela odstavena, nikoliv však okolní vysoké pece, na kterých se pracovalo, takže práce byly prováděny za vysokých teplot. V Košicích pracoval 1 rok a poté nastoupil na 2 roky do výkonu základní vojenské služby. Po návratu dne 5. 8. 1970 nastoupil u bývalého zaměstnavatele a pracoval na pracovištích v Nové Huti, ve Vítkovicích a v Třinci. Montážní skupina, do které byl zařazen pracovala opět při středních a generálních opravách vysokých pecí, za týchž podmínek jako ve Východoslovenských železárnách v Košicích. Všichni ze skupiny museli vykonávat veškeré práce, tj. jak montážní, tak elektromontážní, jeřábnické, vazačské i zámečnické. Šlo o práce spočívající v sestavování dílců, svařování a další montérské práce. Za tím účelem bylo třeba sestavit i jeřáb a pracovat za týchž podmínek i za pomoci jeřábu. Po nahlédnutí do evidenčních listů důchodového pojištění žalobce popřel pravost svých podpisů za léta 1967 až 1987, souhlasil i s případným provedením písmoznaleckého posudku za účelem ověření pravosti podpisů. K uvedené profesi obsluha montážních mechanismů uvedl, že obsluhoval montážní mechanismy (i jeřáby), které byly potřebné a souvisely se střední a generální opravou vysoké pece. U Hutních montáží takto pracoval až do r. 1995. Potvrdil, že pracoval jako provozní zámečník i montér, neboť musel znát veškeré práce spočívající v opravě, ať již generální či střední, vysoké pece. Ve skupině vykonávali též přípravné práce pro údržbu vysokých pecí, šlo o práci v dílně nebo přímo na pecích, kdy se měnily plošiny, zábradlí na peci, obsluhovaly se vrátky, obsluhoval se jeřáb a vázala se břemena na jeřáb, k čemuž měl žalobce rovněž oprávnění.

Krajský soud předvolal k jednání celkem 3 mzdové účetní bývalého zaměstnavatele žalobce, přičemž pouze jedna z nich – svědkyně A. S. byla vyslechnuta, když další mzdová účetní v mezidobí zemřela a třetí svědkyně, o níž měl krajský soud poznatek, že vykonávala práci mzdové účetní – J. P., ve své výpovědi před soudem uvedla, že sice v organizaci pracovala od r. 1969, nikoliv však jako mzdová účetní, ale vždy jako technička, později jako strážná. Svědkyně A. S. vypověděla, že pracovala jako mzdová účetní v organizaci od roku 1961 do r. 1987, v evidenčních listech žalobce napsala a podepsala údaje za r. 1973 a 1974, kdy zastupovala účetní, která zemřela. Pokud uvedla, že žalobce v těchto letech pracoval jako obsluha montážních mechanismů, vycházela zřejmě z toho, že i v předchozích letech měl žalobce tuto profesi v evidenčním listu uvedenou. Ke způsobu vyplňování a podepisování evidenčních listů jednotlivými pracovníky uvedla, že jako účetní z tzv. „sjetiny“ opsala roční výdělek pracovníka a pokud jde o jeho zařazení do pracovní kategorie, vedoucí montéři na jednotlivých závodech poskytovali potřebné údaje. V organizaci bylo celkem 25 účetních a měly tyto pracovníky rozdělené. Protože pracovníci se pohybovali na různých místech republiky, praxe byla taková, že jednotlivé pracovníky rozdělily podle toho, ke kterému vedoucímu montérovi patřili, tomu pak daly evidenční listy pro jeho podřízené a ten opatřil příslušné podpisy. Za jakých okolností vedoucí montér nechával podepisovat evidenční listy zaměstnancům svědkyně nevěděla, protože u toho nebyla. Při kontrole bylo mzdovým účetním vyčítáno pouze to, pokud evidenční list nebyl zaměstnancem podepsán. Z pracovního výkazu mzdovou účetní nezajímaly skutečnosti, které souvisely s druhem výkonu práce a podmínkami, za jakých práci konal, zajímaly ji jen odpracované hodiny, čerpání dovolené, nemocenské a podobně.

Svědék A. T. – bývalý vedoucí personálních služeb u Hutních montáží Ostrava, ve své výpovědi uvedl, že u HM pracoval od r. 1974 do r. 2005, nejdříve do r. 1978 jako dělník na montáži a poté jako samostatný referent personální práce do r. 1989. Od uvedeného roku byl předsedou odborové základní organizace na závodě 1 a poté po 4 letech vykonával funkci vedoucího personálních služeb až do r. 2005. V době, kdy vykonával práci samostatného referenta personální práce, vstoupil v účinnost Výnos č. 033/620/88 ze dne 14. 9. 1988, který umožňoval zařazení pracovníků pracujících na vysokých pecích do I. pracovní kategorie,

konkrétně na vysokých pecích ve Vítkovicích, Třineckých železárnách, Východoslovenských železárnách v Košicích a dalších hutních organizacích. Výnos se týkal profese údržbáře, provozních elektrikáře a provozního zámečníka s výkonem práce na pracovištích vysokých pecí, kde více než polovina pracovníků byla zařazena do I. pracovní kategorie. Podle tohoto výnosu bylo možno postupovat poté, kdy Federální ministerstvo dne 9. 6. 1989 vydalo výklad pojmů (výše již zmíněný), takže se u některých pracovníků, kteří v té době odcházeli do důchodu, vyhotovily nové evidenční listy důchodového pojištění, u dalších se provedly opravy na I. pracovní kategorii, a pracovníci, kteří v letech 1990 – 1993 stále pracovali, byli vyzváni k předložení čestných prohlášení o svém pracovním zařazení. V souvislosti s touto změnou předpisů ale v evidenčních listech nebyly provedeny změny v označení a tak se u některých pracovníků, stejně jako u žalobce, stalo, že měli stále vyznačeno zařazení do II. či III. pracovní kategorie, ačkoliv správně vykonávali práci v kategorii I. např. provozního zámečníka. Nejdříve bylo postupováno tak, že po zjištění rozhodných skutečností byla vyhotovena Příloha 126 a poté po jednání s OSSZ v Ostravě byly zřízeny komise pamětníků, které projednávaly jednotlivé zaměstnance. Situace byla ztížena tím, že pracovníci Hutních montáží pracovali střídavě na různých pracovištích u jednotlivých hutních podniků, přičemž vzhledem k rozsahu zaměstnanců a rozsahu pracovišť nebylo možno dohledat konkrétní evidenci a navíc v r. 1997 při povodních byl zničen archív, který obsahoval personální údaje a podklady o zaměstnancích. Dodatečné projednání případu žalobce v komisi pamětníků bylo doplněno v „Příloze k žádosti o důchod“ a bylo doručeno stěžovateli v r. 2005. Svědek vyslovil přesvědčení, že všichni členové komise pamětníků zápis podepsali, nebylo mu nic známo o tom, že by tak neučinil svědek V. Na vysvětlenou ještě dodal, že pokud se žalobce vyučil elektrikářem a v té době existovala u organizace profese „obsluha montážních mechanismů“, tak tomu bylo zřejmě podle nějakého staršího katalogu, přičemž tato profese, pokud se jednou zavedla, pak se stále v evidenčních listech opisovala bez ohledu na to, co žalobce skutečně vykonával. Hutní montáže byly organizací, která měla zájem na tom, aby jejich pracovníci ovládali co nejvíce profesí, aby každý z nich mohl být využit při celkových opravách vysokých pecí. Svědek předložil soudu kopie potvrzení Nové Huti v Ostravě, Poldí Kladno, Třineckých železáren a Východoslovenských železáren v Košicích o tom, že více než polovina jejich provozních zaměstnanců (kde byly opravy vykonávány) byla zařazena v I. pracovní kategorii.

Skutečnost, že žalobce vykonával u Hutních montáží Ostrava práce zařazené do I. pracovní kategorie, potvrdil ve své výpovědi svědek J. K., který uvedl, že u téže organizace pracoval od r. 1976, přičemž do r. 1992 pracoval jako montér ocelových konstrukcí. Se žalobcem pracoval ve stejné pracovní skupině celkem po dobu 7 let (od r. 1978 do r. 1985), poté již ve stejné skupině sice nepracovali, ale na pracovištích ve Vítkovicích, Třinci, Košicích či Dvoře Králové, se často potkávali. On sám pracoval na závodě I, na kterém pracoval též žalobce. Uvedl, že za stejných podmínek oba vykonávali práce na vysokých pecích, nebo šlo o odlévárnu, což je součást vysoké pece, nebo plynojem, což je rovněž součást vysoké pece. Uvedl dále, že výkon tohoto zaměstnání měl vyznačen v I. pracovní kategorii, nevěděl však již, zda v této pracovní kategorii měl výkon veden od počátku, či zda k tomuto vyznačení došlo v souvislosti s „ukončením kategorií“. Podrobně rozvedl, že pokud se žalobcem patřili do skupiny, pak dělali opravy vysokých pecí, což byla v podstatě jediná práce, kterou v průběhu směny konali. Žalobce také ještě obsluhoval jeřáb, pokud to bylo potřeba, ale i když obsluhoval jeřáb, byl tento přistaven přímo u pece, takže práce byla vykonávána za stejných podmínek, tj. při vysokých teplotách. Svědek připustil, že evidenční listy důchodového pojištění byly podepisovány za podmínek, které popsala svědkyně S., tedy přímo na pracovišti, nikoliv před mzdovou účetní.

Ze členů komise pamětníků, ustavené v r. 2005, byli vyslechnuti pouze svědci K. Š. a M. V., když další člen pro věk a vážný zdravotní stav se soudu omluvil. K. Š. (který pracoval u organizace od r. 1969 do r. 1995) uvedl, že byl zařazen jako opravář a svářeč při opravách

vysokých pecí. Generální opravy byly prováděny na odstavených pecích za vysokých teplot, protože ostatní pece byly v provozu, běžné opravy se konaly za provozu pece. Svědek uvedl, že si žalobce pamatuje, zejména si jej pamatuje ve skupině pracovníků, která montovala věžové jeřáby pro opravu pecí a starala se o jejich údržbu a po provedené opravě jeřáby demontovala, což se vše dělo za provozu pece. Svědek potvrdil, že mu vznikl nárok na starobní důchod v 55 letech, v evidenčním listě byl veden jako svářeč – montér. Potvrdil, že jako pamětník podepsal záznam o jednání komise pamětníků, v němž se potvrzovala žalobci profese vykonávaná v I. pracovní kategorii. Podle jeho názoru původní označení profese „obsluha montážních mechanismů“ znamenala montáž, demontáž a obsluhu věžových jeřábů i pětiletých vrátků, které sloužily k dopravě materiálu při opravách tam, kam věžový jeřáb nedosáhl a které byly přímo na peci. Svědek si již nepamatoval, zda záznam o jednání komise pamětníků podepisoval za přítomnosti dalších členů, či zda jej podepisovali jednotlivě.

Svědka M. V., další člen komise pamětníků, popřel ve své výpovědi, že by podepsal protokol z jednání komise pamětníků ze dne 1. 9. 2005. Uvedl, že byl vyzván, aby podepsal vyjádření asi k 15 případům, což však neučinil. Svědek dále uvedl, že žalobce zná především z doby, kdy pracoval jako jeřábový technik a připustil, že to mohlo být až v r. 1996. Nevěděl, co představovala profese označená jako „obsluha montážních mechanismů“.

Krajský soud měl rovněž k dispozici dávkové spisy spolupracovníka žalobce J. K. a J. D., z nichž zjistil, že v původních evidenčních listech důchodového pojištění měli vyznačenou jinou pracovní činnost, než posléze vykázanou. Údaje byly škrtnuty a opravovány na pracovní činnost opravář vysokých pecí v případě J. K. a na profesi svářeč kovů v případě J. D. se zařazením v I. pracovní kategorii a věkovou hranici pro nárok na starobní důchod v 55 letech věku.

Takto získané výsledky dokazování krajský soud zhodnotil podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., tedy každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti a především dospěl k závěru, že Hutní montáže, a. s. Ostrava neplnily řádně povinnost stanovenou v § 147 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 149/88 Sb., podle kterého evidence, kterou organizace vede o svých pracovnících, musí obsahovat označení druhu pracovní činnosti s vyznačením příslušné pracovní kategorie. Tuto skutečnost potvrdila především bývala mzdová účetní A. S., jakož i svědek T., K. i Š.. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem krajského soudu ztotožňuje a je rovněž přesvědčen, že z takto neúplně vedených evidenčních listů důchodového pojištění nelze pro posouzení věci vycházet a dobu pracovní činnosti v preferované pracovní kategorii je pak nutno získat i jinými hodnověrnými doklady. Těmi i podle Nejvyššího správního soudu je nejen stěžovatelce dvakrát organizací zasláná Příloha k žádosti o důchod č. 126, kde je stěžovateli potvrzován výkon povolání v preferované pracovní kategorii, přičemž jde o zaměstnání provozního zámečnicka označeného v resortním seznamu zaměstnání pod č. 250802/IA, ale též především výslechy svědků, kteří byli spolupracovníky stěžovatele, a to K., Š. (jenž byl současně členem komise pamětníků) a T., jenž vykonával po většinu svého pracovního působení v organizaci práci v personálním oddělení a měl tudíž přehled o zaměstnancích. Naopak osamocena zůstává výpověď svědka M. V., který popřel, že by podepsal protokol z jednání komise pamětníků ze dne 1. 9. 2005 a dále uvedl, že žalobce zná především z doby, kdy pracoval jako jeřábový technik a připustil, že to mohlo být v r. 1996. Není vyloučeno, že pro odstup času se svědek na jiné předchozí činnosti žalobce již nepamatoval. Za situace, kdy evidenční listy nebyly vyplněny řádně, ostatní doklady nebylo možno dohledat, neboť došlo k jejich zničení při povodni v r. 1997, přičemž u spolupracovníků stěžovatele došlo k opravě evidenčních listů z nepreferované pracovní kategorie na kategorii I. A, přičemž svědek K. potvrdil, že stěžovatel nejen po dobu, kdy pracovali v jedné skupině, ale i po zbytek výkonu jeho pracovní činnosti, vykonával stejnou práci jako svědek, který ji má vyznačenu pro účely důchodového pojištění jako výkon práce v I. pracovní kategorii, pak nezbyvá než dovodit, že se

žalobci podařilo prokázat, že od 1. 7. 1967 do 30. 9. 1995 (s výjimkou 2 roků výkonu základní vojenské služby) byl zaměstnán jako provozní zámečnick, č. resortního seznamu 25 08 02, č. kvalifikačního katalogu 22 0-55 v I. A pracovní kategorii s popisem pracovní činnosti údržba a opravářské práce vykonávané na pracovištích, kde více než polovina pracovníků je zařazena do I. pracovní kategorie s nárokem na odchod do důchodu v 55 letech. S krajským soudem lze souhlasit i v tom, že žalované byla skutečnost nedostatečného či nepořádného vedení evidenčních listů v organizace Hutní montáže v Ostravě známa, neboť i u jiných pracovníků byly vyžadovány „Přílohy k žádosti o důchod č. 126“, a pokud organizace potvrdila výkon zaměstnání v I. A kategorii, byla tato skutečnost respektována. Lze uvést, že povinnost vést evidenci o dobách zaměstnání a výdělku, jakož i o příslušné pracovní kategorii, byla v organizaci ztížena zvláštním charakterem výkonu práce, neboť nešlo o zaměstnání vykonávané na jednom pracovišti, tak jak tomu bývá ve většině případů, ale montážní práce, kdy pracovníci vykonávali svou činnost na různých místech po celé republice, jak o tom vypovídali svědci. Se stěžovatelkou lze pak souhlasit potud, že při tomto charakteru pracovní činnosti a výkonu práce na jednotlivých pracovištích je zjištění úplného skutkového stavu věci velmi ztíženo, neboť spolupracovníci žalobce se zřejmě měnili podle přidělení na jednotlivá pracoviště, avšak tato skutečnost by neměla být přičítána na vrub stěžovatelova nároku. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že výsledky provedeného dokazování dostatečně a spolehlivě opravňují závěr, že se podařilo stěžovateli prokázat výkon zaměstnání v téže pracovní kategorii, jako u jiných výše již zmíněných spolupracovníků.

K námitce stěžovatelky, že v rámci správního řízení lze svědecké prohlášení jako důkazní prostředek nahrazující předložení listiny připustit jen v případě, že tak stanoví zvláštní zákon, pak Nejvyšší správní soud dodává, že výslech svědků nebyl učiněn v rámci správního řízení, ale v rámci řízení soudního (přezkumného), kde provedení důkazů výslechem svědka je řádným důkazním prostředkem. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že se stěžovatelce nepodařilo dovolat důvodu kasační stížnosti uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávného posouzení právní otázky soudem, neboť nebylo zjištěno, že by krajský soud na daný případ aplikoval nesprávný právní předpis, eventuelně, že by tento předpis nesprávně vyložil. Podle názoru Nejvyššího správního soudu se stěžovatelce nepodařilo dovolat ani důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť rozsudek krajského soudu není nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů, ani nebylo zjištěno, že by zde byla jiná vada řízení před soudem, která by měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Ze všech uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Nad rámec potřebného odůvodnění pokládá Nejvyšší správní soud za potřebné uvést, že Krajský soud v Ostravě neřešil poprvé spor mezi Českou správou sociálního zabezpečení a pracovníkem (bývalým) Hutních montáží a. s. Ostrava o zachování nároku na snížení věkové hranice pro přiznání starobního důchodu podle předpisů důchodového zabezpečení platných před 1. 1. 1996 v důsledku odpracování potřebné doby zaměstnání ve výhodnější pracovní kategorii. Například v řízení vedeném pod sp. zn. 21 Cad 82/2004 došlo ke zrušení rozhodnutí žalované ze dne 6. 9. 2004 č. 490 621 078 a vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Zmíněným rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobce P. K. o starobní důchod pro nesplnění podmínek § 74, § 29 a § 30 zák. č. 155/1995 Sb., protože žalobce prokázal výkon zaměstnání v I. A pracovní kategorii jen v rozsahu 9 roků a 2 dnů a nikoliv v rozsahu potřebných 20 roků. Krajský soud i v uvedené věci provedl rozsáhlé dokazování (obdobné dokazování v této věci), neboť i v uvedeném řízení vyšlo najevo, že část evidenčních listů důchodového zabezpečení vůbec neexistuje, v dalších je jako druh pracovní činnosti uvedena profese kontrolor se zařazením do II. pracovní kategorie. Provedeným dokazováním (výslechem svědků, Přílohou č. 126, záznamem o jednání komise pamětníků) krajský soud vzal za zjištěné, že žalobce po celou dobu pracovní

činnosti (od 19. 11. 1969 do 31. 12. 1995) vykonával stále stejnou profesi, tj. provozního zámečníka, č. resortního seznamu 25 08 01, č. kvalifikačního katalogu 22 0-55 v I. A pracovní kategorii s nárokem na starobní důchod v 55 letech. Z rozhodnutí soudu vzešla právní věta, že soud může podle výsledku provedeného dokazování vyslovit, že práce vykonávaná žalobcem odpovídala zcela zaměstnání, které podle resortního seznamu bylo zařazeno do I. pracovní kategorie. Nejvyšší správní soud při svém rozhodování přihlédl rovněž ke zde vyslovenému právnímu názoru. Obdobně rozhodl krajský soud též ve věci 21 Cad 82/2004 (v evidenci judikatury vedeno pod č. Ejk 64/2005).

Výrok o povinnosti žalované uhradit žalobci náklady řízení o kasační stížnosti, má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který v řízení neměl úspěch. Tímto úspěšným účastníkem je i v řízení o kasační stížnosti žalobce, přičemž náklady řízení jsou představovány odměnou za zastoupení advokátkou za 1 úkon právní pomoci á 500 Kč (§ 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), k čemuž je nutno přičíst tzv. režijní paušál á 300 Kč (náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. května 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu